

27.02.2023

Dnro 349/03.04.04.04.19/2022

Asia Biojalostamon ympäristölupaa koskeva valituslupahakemus ja valitus

Muutoksenhakija Saara Aalto

Päätös, jota muutoksenhaku koskee

Vaasan hallinto-oikeus, 28.12.2021, 884/2021

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan ja tutkii valituksen siltä osin kuin asiassa on kysymys kiinteistön 71-402-251-1 vesistösidonnaiselle virkistyskäytölle aiheutuvien haittojen korvaamisesta.

Aluehallintoviraston ja hallinto-oikeuden päätökset kumotaan tältä osin ja mainittu korvaamista koskeva asia palautetaan aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Luvan saajan on tehtävä aluehallintovirastolle selvitys niistä vahingoista, jotka mahdollisesti aiheutuvat jätevesien purkukohdan lähialueella kiinteistön 71-402-251-1 vesistösidonnaiselle virkistyskäytölle Pyhäjokeen johdettavien jätevesien vaikutuksesta, kuten veden laadun heikentymisestä, rehevöitymisestä ja veden lämpenemisestä. Selvityksessä on eriteltävä lyhytaikaiset tai muutoin satunnaiset normaalitilanteista poikkeavat päästöt ja ilmoitettava syyt poikkeaviin tilanteisiin ja arvio niiden esiintymisestä. Selvitykseen on liitettävä tarkkailutulosten tiedot kolmelta ensimmäiseltä toimintavuodelta.

Edellä mainittu selvitys ja kiinteistöä 71-402-251-1 koskeva vahingonarvioesitys on toimitettava aluehallintovirastolle kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun kolme vuotta on kulunut toiminnan aloittamisesta.

Muilta osin valituslupahakemus hylätään. Korkein hallinto-oikeus ei siten anna ratkaisua valitukseen muilta kuin edellä mainituilta osin.

Asian tausta

(1) *Pohjois-Suomen aluehallintovirasto* on 8.7.2020 myöntänyt Kanteleen Voima Oy:lle ympäristöluvan pääosin hakemuksen mukaiseen ja laajuiseen Haapaveden biojalostamon toimintaan Haapaveden kaupungissa kiinteistöllä 71-402-349-1 sekä käsiteltyjen jätevesien johtamiseen viemäriputkella (purkuputki) Pyhäjokeen Haapajärven alapuolella.

(2) Pyhäjokeen johdettavista biojalostamon käsitellyistä jätevesistä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan vahingon vähentämiseksi ja estämiseksi päätöksessä on määrätty 10 000 euron vuosittainen kalatalousmaksu. Biojalostamon toiminnasta ei ennalta arvioiden ole arvioitu aiheutuvan muuta vesistöön tai sen käyttöön kohdistuvaa korvattavaa tai toimenpitein hyvittävää vahinkoa. Ennakoimattoman vahingon varalta on annettu ohjaus. Toiminnassa on noudatettava lupamääräyksiä 1–61.

(3) *Hallinto-oikeus* on hylännyt muutoksenhakijan valituksen.

(4) *Hallinto-oikeus* on todennut perusteluissaan muutoksenhakijan esittämistä korvausvaatimuksista virkistyshaitasta ja kiinteistön arvonalentumisesta seuraavaa:

Kun otetaan huomioon biojalostamon lämpö- ja jätevesipäästöjen aiheuttamasta kokonaiskuormituksen määrästä ja vaikutuksista asiassa esitetty sekä aluehallintoviraston päätöksellä annetut lupamääräykset, toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu korvattavaa vahinkoa eikä aluehallintoviraston päätöstä myöskään korvauksista päätetyn osalta ole tarpeen muuttaa.

Vaatimukset ja lausumat korkeimmassa hallinto-oikeudessa

(5) *Muutoksenhakija* on pyytänyt valituslupaa ja vaatinut, että hallinto-oikeuden ja aluehallintoviraston päätökset kumotaan biojalostamon purkuputken osalta ja asia palautetaan tältä osin aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Biojalostamon käsitellyille jätevesille tulee selvittää uusi purkupaikka. Muutoksenhakijan kiinteistö sijaitsee noin 250 metrin etäisyydellä purkupaikasta alavirtaan. Muutoksenhakija on vaatinut korvausta toiminnan aiheuttamista haitoista kiinteistönsä virkistyskäytölle sekä kiinteistönsä arvon alenemisesta.

(6) *Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ympäristölupavastuualue* on antanut lausunnon. Jos korkein hallinto-oikeus arvioi aluehallintoviraston ratkaisusta poiketen, että päästöistä vesiin aiheutuu mahdollisesti korvattavaa haittaa valituksen tekijälle, korkeimman hallinto-oikeuden on lausunnon mukaan mahdollista ratkaista korvausasia päätöksellään tai määrätä korvausasia ympäristölupa-asiasta erikseen ratkaistavaksi aluehallintovirastoon.

(7) *Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue* on antanut lausunnon.

(8) *Haapaveden ympäristöterveyslautakunta* Haapaveden kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena ja terveydensuojeluviranomaisena on antanut vastineen.

(9) *Kanteleen Voima Oy* on antanut vastineen, jossa se on korvausten osalta todennut, että selvitysten mukaan toiminnasta ei aiheudu muutoksenhakijalle korvattavaa haittaa. Jos korkein hallinto-oikeus arvioi asiaa toisin, se voi määrätä korvauksista tai määrätä korvausasian erikseen ratkaistavaksi aluehallintovirastoon.

(10) *Muutoksenhakija* on antanut vastaselityksen.

(11) *Muutoksenhakijan* vastaselitys on lähetetty tiedoksi *Kanteleen Voima Oy:lle*.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun perustelut

Perustelut valituksen tutkimisen osalta

Kysymyksenasettelu

(12) Asiassa on korkeimmassa hallinto-oikeudessa muutoksenhakijan valituksesta ratkaistavana, aiheutuuko biojalostamon käsiteltyjen jätevesien johtamisesta Pyhäjokeen luvassa määrättyyn purkupaikkaan sellaista vesistön pilaantumista, josta aiheutuvat vahingot muutoksenhakijan kiinteistölle 71-402-251-1 on ympäristönsuojelulain nojalla määrättävä korvattaviksi.

Sovellettavat oikeusohjeet

(13) Ympäristönsuojelulain 125 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan myöntäessään ympäristöluvan lupaviranomaisen on samalla, jollei 126 §:stä muuta johdu, määrättävä toiminnasta johtuvasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvat vahingot korvattaviksi.

(14) Saman lain 126 §:n 2 momentin mukaan valtion ympäristölupaviranomainen voi myös määrätä vahinkojen korvaamisen joiltakin osin ratkaistavaksi myöhemmin, jos siihen tarpeellisen selvityksen puuttuessa tai muutoin on erityistä syytä. Luvan saaja on tällöin velvoitettava hankkimaan tarvittava selvitys ja panemaan määrääjässä vireille hakemus asiassa annetun korvausratkaisun täydentämiseksi.

Oikeudellinen arviointi ja lopputulos

(15) Haapaveden biojalostamon ympäristöluvan lupamääräyksessä 14 on määrätty, että toiminnan käsitellyt jätevedet on johdettava viemäriputkella lupapäätöksessä kartalla yksilöityyn purkupaikkaan. Purkupaikka sijaitsee Pyhäjoen yläosassa Haapajärven luusuassa samassa kohdassa, johon johdetaan myös Haapaveden kaupungin jätevedenpuhdistamon käsitellyt jätevedet. Purkupuutki kaivetaan puhdistamokiinteistöltä joen pohjaan noin 70 metrin matkalla. Purkupuutken pää on noin 1,5 metriä alimman vedenpinnan alapuolella ja 2,3 metriä keskivedenpinnan alapuolella. Muutoksenhakijan kiinteistö sijaitsee Pyhäjoen rannalla noin 250 metrin etäisyydellä purkupaikaista alavirtaan.

(16) Lupamääräyksessä 16 on määrätty jätevesipäästöjen raja-arvot.

(17) Asiassa saadun selvityksen perusteella Pyhäjoen yläosan minimivirtaama on kolme kuutiometriä sekunnissa ($10\ 800\ \text{m}^3/\text{h}$) ja jokeen purettavan jäteveden tyypillinen määrä on noin sata kuutiometriä tunnissa ($0,028\ \text{m}^3/\text{s}$).

(18) Kyseessä oleva jätevesien purkupaikka on valittu siten, että jätevedet sekoittuisivat tehokkaasti ja vaikutukset ympäristöön jäisivät mahdollisimman pieniksi. Jätevesien purkupaikka sijaitsee kuitenkin varsin lähellä muutoksenhakijan omistaman kiinteistön 71-402-251-1 rantaa. Korkein hallinto-oikeus arvioi, että normaalissa päästötilanteessa jätevesien vaikutukset voivat ennalta arvioiden heikentää purkukohdan välittömän lähialueen veden käyttöä jonkin verran esimerkiksi saunan käyttövetenä ja muutoinkin häiritä tällä alueella vesialueen normaalia käyttöä virkistykseen. Toiminnassa voi esiintyä myös jätevesien laadun vaihteluita, satunnaispäästöjä tai prosessihäiriöitä, joiden esiintymistä on vaikeaa ennakoita. Jos normaalitilanteesta poikkeavia päästöjä esiintyy toistuvasti tai usein, se voi heikentää purkupaikan läheisen vesialueen virkistyskäyttöarvoa silloinkin, kuin häiriötilanteita ei esiinny.

(19) Korkein hallinto-oikeus katsoo, että kokonaisuutena arvioiden on mahdollista, että jätevesien purkukohdan välittömällä lähialueella voi aiheutua sellaista vesistön pilaantumista, joka alentaa mainitun muutoksenhakijan omistaman kiinteistön vesistösidonnaista virkistyskäyttöarvoa. Tämän vuoksi ei voida pitää perusteltuna, että tässä tilanteessa yksityiselle mahdollisesti aiheutuva vahinko jäisi kokonaan korvattavaksi vain ennalta arvaamattomia vahinkoja koskevan ohjauksen perusteella tulevaisuudessa. Koska mahdollinen vahinko aiheutuisi ennalta arvioiden suppealle alueelle ja vahinko ilmenisi lähinnä yksityisen kiinteistön virkistyskäyttöarvon heikkenemisenä, ei myöskään parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisia päästöraja-arvoja ole tässä tilanteessa toisaalta tarkoituksenmukaista tiukentaa siten, että määräyksillä voitaisiin kaikissa tilanteissa estää vahinkojen ilmeneminen.

(20) Edellä lausutun perusteella aluehallintoviraston ja hallinto-oikeuden päätökset on kumottava siltä osin kuin asiassa on katsottu, ettei toiminnan jätevesien johtamisesta aiheudu korvattavaa vahinkoa kiinteistön 71-402-251-1 osalta.

(21) Korkein hallinto-oikeus katsoo, että asiassa ei ole edellytyksiä etukäteen selvittää riittävän luotettavasti mahdollisia vahinkoja eikä näin ollen myöskään edellytyksiä tehdä etukäteen arviota korvauksen määrästä. Tähän nähden mahdollisten korvausten määrittämiseksi on perusteltua, että luvan saajan on tehtävä ratkaisuosasta ilmenevä selvitys sen jälkeen, kun toiminta on aloitettu.

(22) Korkein hallinto-oikeus myös toteaa, että tämän päätöksen estämättä luvan saaja ja kiinteistön 71-402-251-1 omistaja voivat sopia korvauksista, jolloin tässä päätöksessä tarkoitettua erillistä selvitystä ei ole tarpeen tehdä.

(23) Korvausratkaisun palauttaminen uudelleen käsiteltäväksi ei estä muutoin toiminnan aloittamista luparatkaisun tultua muutoin korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä lainvoimaiseksi.

Perustelut valituslupahakemuksen hylkäämisen osalta

(24) Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

(25) Sen perusteella, mitä muutoksenhakija on esittänyt ja mitä asiakirjoista muutoin ilmenee, asian saattamiseen muilta osin korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi ei ole valitusluvan myöntämisen perustetta.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Riitta Mutikainen
oikeusneuvos

Mika Seppälä
oikeusneuvos

Kari Tornikoski
oikeusneuvos

Tuomas Kuokkanen
oikeusneuvos

Taina Pyysaari
oikeusneuvos

Olli Dahl
ympäristöasiantuntijaneuvos

Kirsi Kostamo
ympäristöasiantuntijaneuvos

Päivi Korkeakoski
Asian esittelijä, esittelijäneuvos

Jakelu

Päätös

Jäljennös

Saara Aalto, maksutta

Vaasan hallinto-oikeus

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, ympäristölupavastuualue

Kanteleen Voima Oy

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalousryhmä

Haapaveden kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Haapaveden kaupungin terveydensuojeluviranomainen

Haapaveden kaupungin kaavoitusviranomainen

Haapaveden kaupunginhallitus

Oulaisten kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Suomen ympäristökeskus

Ympäristöministeriö

Asiakirjan oikeaksi todistaa

Vastaava jaostosihteeri Päivi Koivurova